

Особливості судово –економічної експертизи розрахункових операцій діяльності підприємства

УДК 657.28:343.148

Калінкін Д.В.

к.е.н., викладач кафедри
контролю і аудиту
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Задля ефективного розвитку держави важливим є забезпечення ефективного функціонування національної економіки, дотримання законодавства у галузі господарської політики. Як свідчить статистика, реформи, що здійснюються в Україні, супроводжуються криміналізацією суспільства та ростом злочинності, особливо в економічній та фінансовій сферах, а це створює реальну загрозу національній безпеці країни.

Це обумовлює необхідність ефективної роботи правоохоронних органів та потребує проведення судово-економічної експертизи.

Розрахункові операції супроводжують будь-яку діяльність суб'єктів господарювання та впливають на її результат, можна стверджувати, що більшість експертних розслідувань пов'язані саме з дослідженням правильності проведення розрахункових операцій

Окремі аспекти теорії та практики судово-економічних експертиз розглядали такі науковці, як: Остап'юк Н. А., Панченко І. А., Понікаров В. Д., Пономаренко Н. І. та ін.

Серед багатьох напрацювань вчених не існує єдиної точки зору щодо визначення основних аспектів судово-економічної експертизи. Крім того, увага дослідників не акцентується на обґрунтуванні експертизи розрахункових операцій діяльності підприємств, що й обумовлює актуальність теми дослідження. Недостатність наукових досліджень в даній сфері, відсутність нормативного визначення поняття судово-економічної експертизи в цілому та вивчення питання її проведення у напрямку розрахункових операцій зокрема, обумовлює актуальність дослідження.

Метою дослідження є обґрунтування особливостей судово-економічної експертизи розрахункових операцій діяльності підприємства.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що особливості

судово-економічної експертизи розрахункових операцій діяльності підприємства впливають з її сутності, завдань, як і вона вирішує, предмета, об'єктів, порядку проведення. Важливою особливістю такої експертизи є наявність широкого кола питань, які можуть бути поставлені експерту за конкретною справою [2].

Для вирішення питань, які ставлять уповноважені органи, судовий експерт-економіст має проводити експертизу у певній послідовності. Етапи експертизи зображені на рис 1.

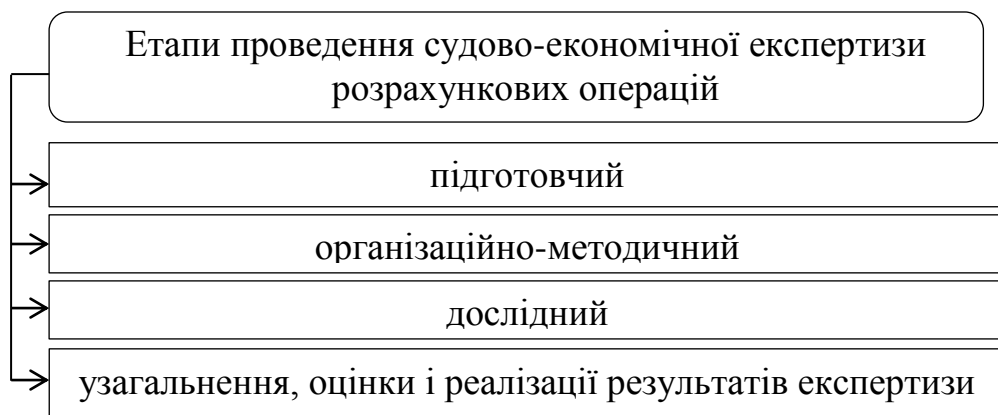

Рис. 1. Етапи проведення судово-економічної експертизи розрахункових операцій [1]

Заслуговує на увагу і класифікація методів судово-економічної експертизи. Так, слід зауважити, що методика проведення судово-економічної експертизи базується на використанні філософських, загальнонаукових та специфічних методів, які зображено на рис. 2.

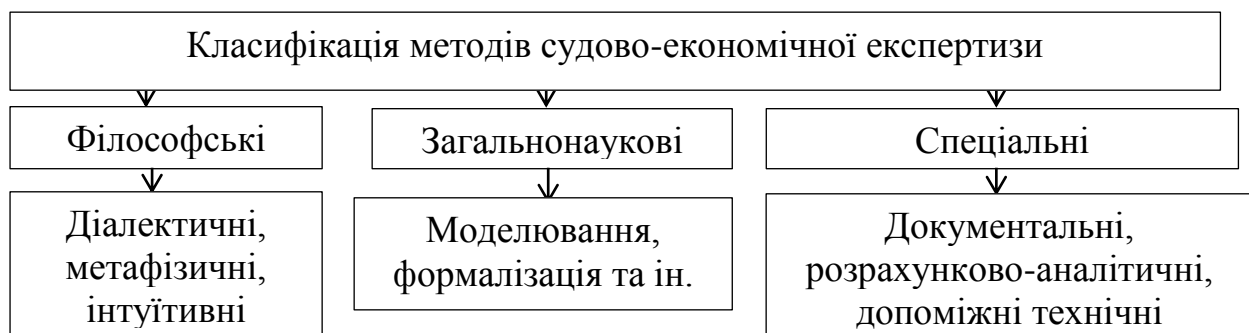

Рис. 2. Класифікація методів судово-економічної експертизи (узагальнено автором)

Наведена класифікація в повній мірі відображає групи методів, які в своїй діяльності використовує судовий експерт-бухгалтер.

Дослідна стадія судово-бухгалтерської експертизи передбачає виконання конкретних процедур, передбачених методикою дослідження, в тому числі з використанням ЕОМ, для одержання необхідної інформації щодо питань, поставлених перед судово-економічною експертизою.

Стадія узагальнення, оцінки і реалізації результатів судово-бухгалтерської експертизи включає два етапи:

узагальнення результатів експертизи передбачає групування і систематизацію недоліків фінансово-господарської діяльності підприємства, які стали об'єктом бухгалтерської експертизи, за економічною однорідністю і хронологічною послідовністю, узагальнення результатів дослідження, складання експертного висновку;

реалізація результатів експертизи – це передання експертного висновку органу, який призначив експертизу; оцінка висновку експерта слідчим (судом); допит експерта на попередньому слідстві чи судовому розгляді [3].

Отже, належне виконання всіх етапів експертизи дозволить експерту надати компетентний висновок і відповісти на поставлені йому питання.

Однією з особливостей судово-економічної експертизи розрахункових операцій є її процесуально правова форма, яка обумовлюється тим, що призначення закріплено процесуальним законом, і висновок експерта є джерелом доказів. Отже, потреба в такому дослідженні виникає в тих випадках, коли необхідно провести в установленому процесуальним законом порядку дослідження господарських операцій, відображених у бухгалтерських документах, результати, яких вимагають аналізу і висновку експерта-бухгалтера.

На сучасному етапі в нашій країні існує значна кількість видів економічної діяльності, якими може займатися підприємство. В ході перевірки експерт має враховувати ці особливості і керуватися відповідними нормативними актами.

Враховуючи сказане вище на рис. 3 наведено особливості судово-економічної експертизи розрахункових операцій [4].

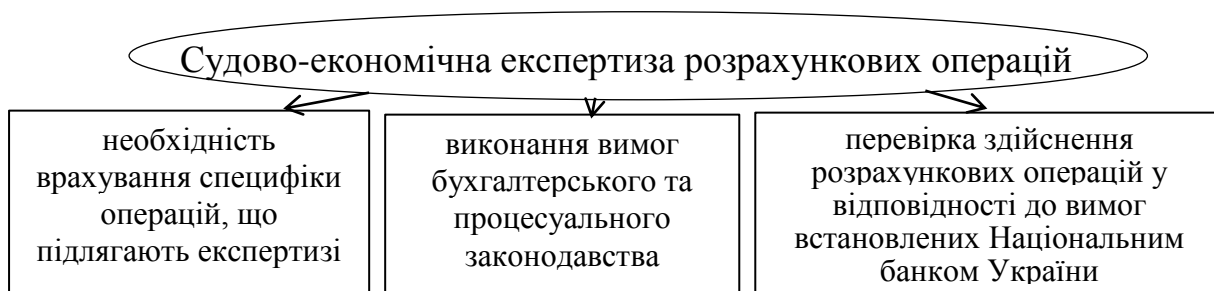

Рис. 3. Особливості судово-економічної експертизи розрахункових операцій

З рис. 3. бачимо, що під час проведення судово-економічної експертизи розрахункових операцій експерт має враховувати саме специфіку операцій, що перевіряються. Для надання висновку експерт має діяти одночасно відповідно до вимог процесуального, бухгалтерського законодавства та Національного банку України.

Отже, судово-економічна експертиза розрахункових операцій це складний процес дослідження, який здійснює експерт з метою надання відповідей на питання поставлені уповноваженими органами. В ході експертизи він повинен дотримуватись всіх етапів проведення експертизи, керуватись нормативними актами, враховувати особливості обліку та процесуального законодавства на підприємстві відповідно до виду діяльності.

Література:

1. Мумінова-Савіна, Г. Г. Судово-бухгалтерська експертиза: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Г. Г. Мумінова-Савіна. – К. : КНЕУ, 2004. – 268 с.
2. Понікаров В. Д. Судово-економічна експертиза : навч. посіб. / В. Д. Понікаров, С. М. Попова, Л. М. Попова. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 366 с.
3. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-ХІІ // Голос України від 21.04.1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon1.rada.gov.ua
4. Федчишина В.В. Методика судово-бухгалтерської експертизи: підходи до визначення [Електронний ресурс] / В.В. Федчишина – Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua>